

DÜŞÜNÜYORUM! ÖYLEYSE BİR RUHUM VAR

Çağdaş Felsefede
Zihin - Beden Düalizmi

Aykut Alper Yılmaz

AYKUT ALPER YILMAZ

1990 yılında İstanbul, Üsküdar’da doğdu. Lisans eğitimini 2013’te Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde tamamladı. Akademik yolculuğuna Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Felsefesi Anabilim Dalı’nda devam etti; 2015’te “Zihin-Beden İlişkisi Bağlamında William Hasker’ın Zuhur Teorisinin Değerlendirilmesi” başlıklı teziyle yüksek lisansını, 2020’de ise “Ruh-Beden İlişkisi Bağlamında Teistik-Materyalizm” teziyle doktorasını tamamladı.

2015 yılında araştırma görevlisi olarak akademik kariyerine başladı. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi’nde, 2024 yılı itibarıyla doçent unvanıyla görevini sürdürmektedir. Başlıca akademik çalışmaları din felsefesi, zihin felsefesi, kişisel özdeşlik ve özgür irade alanlarında yoğunlaşmaktadır. Bu kapsamdaki çalışmalarının bir ürünü olan ilk kitabı *İnsan Nedir? Teistik Materyalizmin İmkânı*, 2022 yılında okuyucuyla buluşmuştur.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
GİRİŞ	13
Kitabın İçeriğine Dair Bir Kılavuz	23
Düalist Görüşlerin Tasnifi	27
RUH-BEDEN DÜALİZMİ	29
Düalizmin Felsefi Kavramları	31
Töz ve Nitelikler	32
Nitelik Düalizmi: Zombiler ve Mary'nin Odası	33
Salt ve Bileşik Düalizm: Beden Benim Neyim Olur?.....	42
Bilim ve Düalizm: Bilim Ruhu Ortadan Kaldırdı mı?	48
YARATMACI DÜALİZM:	
YOKTAN YARATILAN RUHLAR.....	55
Yaratmacı Düalizm	57
John Foster: Maddenin Nasıl Düşünce Üretebileceğini	
Hayal Bile Edemeyiz.....	58
Alvin Plantinga: Maddenin Düşünmesi Mantıksal	
Olarak İmkânsızdır	61
Richard Swinburne: Kartezyen Düalizmin İhyâsı	63

Swinburne'e Göre Ruh ve Beden	64
Ruhların Doğuşu	67
Ruhlar Ne Zaman Var Olmaya Başlar	73
Modal Argüman.....	75
Beyin Nakli Argümanı.....	84
Stewart Goetz: Holistik Düalizm	89
Yaratmacı Düalizme Yöneltilen Eleştiriler	96
Etkileşim Problemi: Madde ile Maddi Olmayan Birbirini Etkileyebilir mi?	97
Eşleşme Problemi: Neden Ruhum Hep Aynı Bedende?.....	100
İlahi Fiillerin Gereksiz Fazlalığı: Tanrı Her An Ruh mu Yaratmaktadır?	105
Psiko-Fiziksel Bağlılık: Ruh Neden Beyne Bu Kadar Bağlı?	108
Evrim: Ruhların Evrimi Mümkün mü?	111

BELİRİMCİ DÜALİZM:

RUHU ORTAYA ÇIKARAN MADDEDİR	113
Belirim Kavramı	114
Belirimci Töz Düalizmi: Maddeden Beliren Ruh.....	116
Neden Belirimci Düalizm? Belirimci Düalistlerin Gerekçeleri	119
Belirimci Düalizmin Çeşitli Savunuları	121
William Hasker: Beliren Benlik	122
Dean Zimmerman: Muğlaklıktan Düalizme	126
Charles Taliaferro: Bütünleyici Düalizm	131
Belirimci Düalizme Yöneltilen Eleştiriler	140
Fazla Gizemli	140
Belirimci Düalizimde Ruhlar Ne Zaman Ortaya Çıktı?	142
Belirim Yoktan Yaratma mı?.....	143
Basit Ruhlar Karmaşık Beyinlerden Çıkabilir mi?	144
Bilincin Birliği ve Beynin Karmaşıklığı.....	146
Aşırı Belirim.....	147
Sorites Problemi.....	149

HİLOMORFİK DÜALİZM:

RUH MADDENİN FORMUDUR	153
Hilomorfizm	155
Aristocu Hilomorfizmin Düşüşü	156
Modern/Mekanik Evren Anlayışı ve Hilomorfizm	159
Hilomorfik Ontolojiye Kısa Bir Bakış	163
Tomist Gelenekte Ruh	166
Brian Leftow ve Edward Feser'ın Tomist Düalizmi:	
Bedenin Formu Olarak Ruh	168
Düşünmenin Maddi Olmadığına İlişkin Kesinlik Argümanı	171
Eleonore Stump'ın Tomist Düalizmi:	
Ruhlar Düşünebilir mi?.....	176
Kartezyen Geleneğe Kıyasla Tomistik Düalizmin	
Avantajları	181
Eşleşme Problemi	182
Etkileşim Problemi	182
Bedenin Değeri	185
Tomist Düalizme Yöneltilen Eleştiriler	185
Form Kalıcı Olabilir mi?	186
Vitalizm: Canlılık Ruhü	191
Evrin Karşıtlığı	193
İnsanların Diğer Canlılardan Farkı	197
Hilomorfik Töz Düalizmi: İnsan Formu Bir Tözdür	198
J. P. Moreland ve Tomistik Töz Düalizmi	198
Tomistik Töz Düalizminin Avantajları	202
Tomistik Töz Düalizmine Eleştiriler	205

DÜALİZMİN GELECEĞİ	209
---------------------------------	-----

KAYNAKÇA	223
-----------------------	-----

ÖNSÖZ

Işık yılı uzaklıktaki gezegenlerden atom altı parçacıkların davranışlarına kadar şaşırtıcı pek çok keşifte bulunan insanoğlu için hâlâ gizemini koruyan sorulardan biri kendisidir. İnsanlık tarihi kadar eski olan “Ben neyim?” sorusuna ne filozoflar ne bilim insanları ne de teologlar net bir yanıt vermiş değildir. Basit bir gözlemlerle et, sinir, kemik ve kan kombinasyonu gibi görünen insanın ne olduğuna ilişkin çok sayıda farklı iddia mevcuttur. “Ben neyim?” sorusuna verilen yanıtlar arasında hâlâ ilgi gören fikirlerden biri de insanın maddeden tümüyle farklı bir varlık olduğudur. Buna göre insan, en temelde, maddi olmayan bir ruhtur ve maddi bedenle bir şekilde ilişki içindedir.

Bu kitap, çağdaş felsefeciler arasında ruhun varlığına inanan düşünürlerin ortaya koyduğu birbirinden farklı ruh anlayışlarını karşılaştırmalı bir perspektifle incelemektedir. Çalışmanın odak noktası, ruhçuluk ve maddecilik arasındaki genel bir tartışmaya girmek ya da hangi görüşün haklı olduğunu belirlemekten ziyade, düalizmin günümüzdeki farklı yorumlarını, bu yorumlar arasındaki ayrım noktalarını, birbirlerine kıyasla sahip oldukları avantaj ve dezavantajları derinlemesine analiz etmektir.

Kendi yaşamı üzerine düşünmüş hemen herkes gibi benim de kafamı kurcalayan ve bu kitabı kaleme almama vesile olan “Ben neyim?” sorusuydu. Bu soru, beni, insan hakkındaki çeşitli görüşleri öğrenmeye motive etti. Bu süreçte materyalist görüşler kadar ruh-beden anlayışlarını da inceledim. Önde gelen bazı çağdaş düalistlerin görüşleri hakkında makaleler kaleme aldım. Ancak bu görüşleri tek tek ve ayrı eserlerde ele almaktansa bir arada ve karşılaştırmalı olarak yazma fikri yıllardır bana çekici görünüyordu. Bu kitap da çeşitli düalist görüşlere dair bu araştırmaların sonucu olarak ortaya çıktı. Umarım ki bu çalışma, benim gibi, çağdaş düalist görüşleri ve aralarındaki farkları merak edenler için yol gösterici bir kaynak niteliği taşır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında pek çok ismin emeği geçti. Bunlar arasında öncelikli zikretmem gereken kişi, TÜBİTAK bursiyeri olarak bulunduğum Rutgers Üniversitesi’ndeki danışmanım Dean Zimmerman’dır. ABD’de geçirdiğim süre boyunca pek çok konuda bana yardımcı dokunan ve kitabımın her bir başlığı üzerine konuşma fırsatı bulduğum Dean’e olan minnettarlığımı ifade edebilecek sözcükleri bulmam oldukça güç. Kendisiyle New Brunswick’teki küçük bir kafede buluşarak gerçekleştirdiğimiz muhabbetlerimizin bende ayrıcalıklı bir yeri vardır.

Rutgers Üniversitesinde bulunduğum süre boyunca kendisinden çok şey öğrendiğim diğer bir güzel insan da Brian Leftow’dur. Özellikle kitabımın Tomist düalizm başlığına dair katkıları için kendisine teşekkürü bir borç bilirim.

Sadece bu çalışmamda değil, yaptığım tüm çalışmalarda ve felsefeye olan merakımda özel bir yeri bulunan Zikri Yavuz’a da sonsuz teşekkür ederim.

Çalışmamla ilgili kendileriyle malleşme fırsatı bulduğum William Hasker’a, Richard Swinburne’e ve Stewart Goetz’e de burada teşekkür etmeliyim.

Kitabımı yayımlanmadan önce okuyarak değerlendirmelerini ve özellikle dil açısından katkılarını sunan değerli dostum İbrahim Oruç'a, Muhammed Abdullah Haksever'e, Yüksel Büyükcünlü'ye ve Meryem Yılmaz'a teşekkür ederim.

Son olarak aileme ve kardeşlerim Aycan Betül, Saliha Nur, Osman Eren ve Elif Reyhan'a teşekkürlerimi sunarım. İyi ki varlar.